# Onderwerp schriftelijke mededeling college: Aanpassing in Informatiebrief visiedocument GGA Loonse en Drunense Duinen

| | |
|---|---|
| **Datum schriftelijke mededeling:** | 11 december 2025 |
| **Portefeuillehouder:** | Yvonne Vos |

**Mededeling**

30 oktober 2025 heeft u van de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Loonse en Drunense Duinen een Informatiebrief ontvangen over het visiedocument GGA Loonse en Drunense Duinen.

De GGA Loonse en Drunense Duinen heeft deze Informatiebrief aangepast naar aanleiding van het bericht dat de ZLTO heeft aangegeven niet in te kunnen stemmen met het visiedocument. In dit bericht gaf de ZLTO aan dat zij zich kunnen vinden in de visie, maar dat de goede procesafspraken in de visie in de beleving van de ZLTO doorkruist worden door ontwikkelingen in het veld.
De ontwikkelingen waar de ZLTO grote bezwaren tegen heeft betreffen de versnellingsdossiers Hengstven/de Brand en Helvoirtsbroek, het overgangsgebiedenbeleid en de voorgenomen stikstofaanpak. Hoewel deze buiten de tafel van de GGA vallen, is dit onderscheid voor hun achterban niet te maken. De ZLTO heeft laten weten dat, zolang zij zich in de twee versnellingsdossiers geen beter beeld kunnen vormen hoe het perspectief voor de landbouw in de uitvoering ook daadwerkelijk ingevuld wordt, zij niet kunnen instemmen met de visie.

Naar aanleiding van dit bericht van de ZLTO heeft GGA Loonse en Drunense Duinen een bijgestelde Informatiebrief opgesteld, waar alle partijen (inclusief de ZLTO) zich in kunnen vinden. De essentie wat is aangepast ten opzichte van de Informatiebrief van 30 oktober 2025, is geel gemarkeerd.

Gebiedsgerichte aanpak
Loonse en
Drunense Duinen

Aan: leden gemeenteraad/leden algemeen bestuur waterschappen

# Raadsinformatiebrief

’s-Hertogenbosch, 10 december 2025
Onderwerp: Visie groenblauwe gebiedsgerichte aanpak Loonse en Drunense Duinen

Geachte leden van de gemeenteraad en leden van het Algemeen Bestuur,

Met deze raadsinformatiebrief brengen we u op de hoogte van de stand van zaken van de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak (GGA) Loonse en Drunense Duinen en de processtappen die voor u als raads- en bestuurslid van belang zijn.

We hebben de afgelopen perioden als gebiedspartners een intensief en waardevol gebiedsproces doorlopen dat heeft geleid tot een Visiedocument (deel 1) voor de Loonse en Drunense Duinen. Een visiedocument dat alle partners beschouwen als een stevige basis om te komen tot uitvoeringsstappen binnen het lopende gebiedsproces. De visie is voor alle partners daarmee het vertrekpunt om samen verder te werken aan de planuitwerking (en nog nader uit te werken deel 2). De doelen, perspectieven en streefbeelden vormen daarbij een helder en richtinggevend beeld voor een vitaal, veerkrachtig buitengebied waarvoor we ons de komende tijd gezamenlijk in gaan zetten. Voordat het gebied de stap naar uitvoering gaat maken, worden eerst de handelingsprincipes, oftewel de leidende principes, uitgewerkt en afgestemd. We gaan daarbij vooral vanuit de deelgebieden aan de slag, zonder uiteraard het perspectief voor het gehele gebied uit het oog te verliezen. We werken daarmee in gezamenlijkheid de ‘wat-vraag’ nu uit in de ‘hoe-vraag’. Op deze manier kan de uitvoering in de volgende fase een vliegende start maken.

*Belangen en keuzes*

In en rondom de Loonse en Drunense Duinen liggen flinke opgaves:

- aanpassen van het watersysteem en verbeteren van de waterkwaliteit;
- verminderen van stikstofuitstoot en -neerslag;
- behalen van de N2000-doelen;
- de achteruitgang van de biodiversiteit keren;
- de landbouw staat voor grote veranderingen;
- en de recreatiedruk moet worden aangepakt.

Niet alles is zomaar overal nog langer mogelijk. Er is letterlijk te weinig ruimte in het gebied voor alle opgaven en wensen. Er moet slim en weloverwogen worden omgegaan met deze schaarse ruimte. Door samen te zoeken naar oplossingen kan er een landschap ontstaan waarin de kwetsbare natuur sterker wordt, de landbouw een duurzaam toekomstperspectief heeft, mensen kunnen recreëren en we een veilige klimaatbestendige leefomgeving hebben die tegen droogte en piekbuien is bestand. In de provincie Noord-Brabant wordt samengewerkt onder de noemer ‘de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak (GGA)’. Er bestaan 12 GGA-gebieden waarvan de Loonse en Drunense Duinen een van de grootste is. De omvang en variatie aan grondgebruik, landschappen en complex watersysteem maken het tevens een complex gebied.

De afweging van belangen betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden in welke maatregelen nodig zijn, de volgorde daarvan bepaald moet worden en onderzoek nodig is naar mogelijk alternatieven. Daarin vragen de bestuurders om respect voor elkaars belangen en begrip voor de maatregelen.

*Inhoud visiedocument*

Als totaalvisie geldt: een robuuste natuurkern met een landschappelijk aantrekkelijke schil, waarin ondernemers en agrariërs de ruimte hebben om te ondernemen met respect voor natuur en milieu. Hoe komen we tot dit toekomstbeeld? Het is duidelijk dat het tijd is voor een transitie met uitvoeringskracht in het landelijk gebied. De natuur-, water-, landbouw- en recreatie-opgaven zijn nauw met elkaar verweven en hebben een link met andere opgaven zoals wonen, energie, klimaat, duurzaamheid en mobiliteit. Omdat de natuur onder druk staat, is het belangrijk dat er zo snel mogelijk actie ondernomen wordt en duidelijkheid wordt geboden. Daarom is een slagvaardige, snelle, weloverwogen en pragmatische aanpak nodig voor deze transitie die gericht is op concrete initiatieven. De transitie daarentegen is een langdurig proces. De doelen, perspectieven en streefbeelden vormen een richtinggevende visie voor een vitaal en  eerkrachtig buitengebied.

Voor het vormen van de visie voor het totale GGA-gebied Loonse en Drunense Duinen, zijn vier hoofdthema's beschreven: natuur, water, landbouw en recreatie. Per thema zijn er doelen, uitgangspunten en toekomstperspectieven/streefbeelden beschreven. Door deze gezamenlijk te formuleren, is een gelijk startniveau gecreëerd voor alle gebiedspartners, waarop de visie gestoeld is, inclusief een eerste aanzet tot initiatieven waarmee uitvoeringskracht is te bewerkstelligen. De gebiedspartners hebben samen bepaald wat belangrijk is. De uitgangspunten geven richting bij de uitwerkingen in deelgebieden.

Het visiedocument dient het natuurherstel zoals opgedragen in de Habitatrichtlijn en passend bij de Natura-2000 status van de Loonse en Drunense Duinen. Maar het dient binnen die opgave ook perspectief aan de landbouw, recreatie en economische ontwikkeling. Ook actuele (beleids)ontwikkelingen hebben grote invloed op het proces. Denk hierbij onder andere aan Natura-2000, de Kader richtlijn water, het Natuurbeheerplan, de Aanpak Landelijk Gebied, de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0 en het beleid Overgangsgebieden.

*Uitwerking in deelgebieden*

De diversiteit van functies rondom en/of als enclave in het natuurgebied is groot. Hierbij is een grote rol weggelegd voor recreatie- en de agrarische sector. Door de schaal en grote verschillen in het gebied is ervoor gekozen om in deelgebieden verder te gaan. Voor alle deelgebieden zijn ook zogeheten 'trekkers' vastgelegd. De begrenzing van de deelgebieden is voornamelijk gebaseerd op de opbouw van het gebied, de N2000-grenzen, lopende processen en gemeentegrenzen. De deelgebieden zijn: Pauwels, Loons Hoekje, Margriet, Cromvoirt & Helvoirt, Leemkuilen en Hengstven & Oude Bossche Baan.

*Vervolgproces*

De visie met uitvoeringskracht bestaat uit 2 delen. Deel 1 van de visie bevat o.a. de doelen, uitgangspunten en streefbeelden. Deel 2, een nog nader uit te werken onderdeel, vormt een

Gebiedsgerichte aanpak
Loonse en
Drunense Duinen

groslijst met initiatieven en mogelijke maatregelen die we nu verder gaan uitwerken tot een uitvoeringsprogramma.

De initiatieven en mogelijke maatregelen zijn vanuit verschillende invalshoeken benaderd en ontstaan. Een reeks van initiatieven is 'bottom up' ontstaan vanuit de opgestelde doelen en streefbeelden. Daarnaast zijn er diverse initiatieven en mogelijke maatregelen voortgekomen uit de landschap ecologische systeemanalyse (LESA), de Natuurdoelanalyse (NDA), recreatie en stikstofvermindering. Al deze initiatieven en mogelijke maatregelen zijn in één groslijst samengebracht, welke in bewerking is en blijft. Ook dienen de dwarsverbanden tussen de verschillende initiatieven en mogelijke maatregelen nog aangegeven te worden.

Momenteel vindt de uitvraag via de Aanpak Landelijk Gebied plaats om tot een eerste selectie van kansrijke projecten te komen. Deze selectie vindt vanuit deze groslijst plaats. Hierbij wordt geprioriteerd op basis van doelbereik, draagvlak, kosteneffectiviteit en uitvoeringskracht.

Door de verschillende belangen in en om het gebied en de veelzijdigheid van de vraagstukken waarvoor we een oplossing willen vinden, heeft het proces tijd nodig. De korte termijn maatregelen worden binnen 3 à 4 jaar uitgevoerd, vanwege de urgentie en het beschikbare budget. Grotere ingrepen vragen om meer tijd. Dit programma loopt door tot 2040.

*Participatie en communicatie*

De inzet van communicatie en participatie in dit proces is maatwerk. We communiceren en participeren op verschillende manieren (passend bij de doelgroep en boodschap) naar en met inwoners en ondernemers in het GGA-gebied, direct belanghebbenden en lokale belangenorganisaties. Hierin trekken we met de gebiedspartners gezamenlijk op. De kernboodschap en uitgangspunten staan hierin centraal, zoals: we zijn open en transparant over de keuzes en het proces.

Tijdens de visiefase zijn 4 openbare inloopbijeenkomsten gehouden en in een paar deelgebieden keukentafelgesprekken gevoerd met agrarische ondernemers. Voor de achterban van alle gebiedspartners is een online informatiebijeenkomst gehouden over de conceptvisie. De informatievoorziening hierover verliep via de GGA-website, sociale media (Facebook en LinkedIn), de nieuwsbrief, lokale en regionale dag-/weekbladen en de communicatiekanalen van de gebiedspartners. Deze communicatieaanpak zetten we voort in de volgende fase. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om doelgerichter met de stakeholders in contact te komen over de maatregelen die hen aangaan. Denk bijvoorbeeld aan individuele of groepsgesprekken, het aansluiten bij bestaande overleggen of evenementen, het organiseren van gebiedswandelingen of vragenuurtjes in het gebied en de inzet van vakmedia.

Meer informatie over de gebiedsgerichte aanpak Loonse en Drunense Duinen, het proces, nieuws en documenten staat op Loonse en Drunense Duinen | GGA groen blauw. Om op de hoogte te zijn van de meest actuele ontwikkelen, kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief.

Met vriendelijke groet,
[Ondertekening]